

Nr.911/C/1278/III-5/2014

CONCLUZII

formulate de procuror în cauza nr.6/1/2014/HP/P
a Înaltei Curți de Casație și Justiție
având ca obiect rezolvarea de principiu a chestiunii de drept vizând
**interpretarea și aplicarea art.6 din noul Cod penal, respectiv dacă
în ipoteza în care este vorba de tentativă, pedeapsa se reduce
la maximul prevăzut de lege pentru forma consumată a infracțiunii
ori la maximul pentru forma tentativei**

Prin încheierea din 11 martie 2014, pronunțată în dosarul nr.179/122/2014 (778/2014), Curtea de Apel București - Secția I penală a adresat Înaltei Curți de Casație și Justiție solicitarea de a pronunța o hotărâre prin care să dea o rezolvare de principiu următoarei chestiuni de drept :

„Dacă în interpretarea art.6 din noul Cod penal, în ipoteza în care este vorba despre o tentativă, se reduce pedeapsa la maximul prevăzut de lege pentru forma consumată ori la maximul prevăzut de lege pentru forma infracțiunii de tentativă”.

Urmare analizei de admisibilitate a sesizării efectuată în temeiul art.475 din Codul de procedură penală, a rezultat că instanța care sesizează este Curtea de Apel București – Secția a I penală investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, problema de drept a cărei dezlegare se solicită nu a mai fost supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, iar de lămurirea respectivei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei.

1. Aplicarea legii penale mai favorabile după rămânerea definitivă a hotărârii.

Articolul 6 din Cod penal reglementează aplicarea obligatorie a legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei. Caracterul obligatoriu este justificat de asigurarea principiului legalității, în sensul înlăturării acelei diferențe de pedeapsă care nu se mai regăsește în legea nouă.

Astfel, în cadrul aplicării obligatorii a legii penale mai favorabile pedepsei definitive, are loc o individualizare legală, pedeapsa putând fi redusă numai dacă depășește maximul pe care condamnatul l-ar fi putut primi, conform legii noi, nu doar pentru fiecare infracțiune analizată separat, ci și pentru întreg complexul infracțional.

Din analiza dispozițiilor art. 6 din Codul penal rezultă că ipotezele de aplicare a legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei sunt mai puțin numeroase decât cele circumscrise art. 5 din același cod și, în consecință, și criteriile de identificare ale incidenței art. 6 sunt, de asemenea, mai reduse.

Astfel, singura situație în care autoritatea de lucru judecat a unei pedepse definitiv aplicate mai poate fi înfrântă este numai aceea în care tratamentul sancționator aplicat excede limitei maxime prevăzute de legea nouă.

În același sens este și doctrina care a arătat că rațiunea dispozițiilor din art. 6 din NCP nu este aceea de a-l aduce pe condamnat în aceeași situație în care s-ar fi aflat dacă succesiunea de legi ar fi intervenit în cursul procesului, ci doar de a garanta respectarea principiului legalității, înlăturând partea din pedeapsă care depășește maximul aplicabil sub legea nouă¹.

În mod generic, acest criteriu este exprimat legal prin utilizarea, în art. 6 alin. 1 din Codul penal, a sintagmei *maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită*.

Referitor la criteriile de identificare a ariei de cuprindere a acestei sintagme, doctrina² s-a exprimat în mod constant și unanim, în sensul reducerii

¹ F. Streteanu, Aspecte privind aplicarea în timp a legii penale în condițiile intrării în vigoare a Noului Cod penal, în Caiete de Drept Penal nr. 3/2013, p.38

² S. Kahane în *Explicații teoretice ale Codului penal*, Editura Academiei R.S.R., București, 1969, vol. I, p. 94

G. Antoniu, *op. cit.*, p. 75, 76 – „[...] în cazul hotărârilor definitive se aplică legea mai favorabilă ținându-se seama exclusiv de cuantumul sancțiunii (și nici de acesta complet, așa cum se va vedea mai departe.) [...] Desigur că la stabilirea limitelor legale de pedeapsă ale legii vechi, pentru a fi comparate cu cele din legea nouă, instanța va avea în vedere și **acele dispoziții care influențează limitele legale ale pedepsei** (potrivit legii vechi, ca și potrivit legii noi), deoarece determinarea legii mai favorabile se face în raport de situația concretă a infractorului. Astfel, în cazul unui infractor care a comis o **tentativă** de omor,

acestora la limitele de pedeapsă prevăzute în legile succesive și la cauzele legale de modificare a acestor limite. Pe aceeași poziție s-a situat și jurisprudența relevantă în această materie³.

2. Dispozițiile legale a căror incidență trebuie stabilită.

Capitolul IV din Titlul II al Părții generale a noului Cod penal cuprinde reglementarea tentativei (art.32 – 34), având corespondent în art.20 – 22 din Codul penal din 1969.

Astfel, potrivit art.32 alin.1, *tentativa constă în punerea în executare a intenției de a săvârși infracțiunea, executare care a fost întreruptă sau nu și-a produs efectul.*

În materia sancționării tentativei, legiuitorul a prevăzut în art.33 alin.1 că *tentativa se pedepsește numai când legea prevede în mod expres aceasta*, iar în alin.2 teza I a statuat că *tentativa se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea consumată, ale cărei limite se reduc la jumătate.*

Conform art.174 din noul Cod penal prin *săvârșirea unei infracțiuni sau comiterea unei infracțiuni se înțelege săvârșirea oricăreia dintre faptele pe care legea le pedepsește ca infracțiune consumată sau ca tentativă, precum și participarea la comiterea acestora în calitate de coautor, instigator sau complice.*

---

pentru a stabili dacă maximumul special prevăzut de legea nouă este mai redus decât cel arătat în legea anterioară, instanța va compara dispozițiile legale care sancționează tentativa la infracțiunea de omor în ambele legi.

C. Bulai, *Manual de drept penal. Partea generală*, Editura All, p. 140

F. Streteanu, *Tratat de drept penal. Partea generală*, vol. I, Editura C.H. Beck, București, 2008, p. 290 – ”Trebuie totuși avute în vedere toate instituțiile incidente în cauză, pe baza cărora s-a ajuns la aplicarea pedepsei sub legea veche. Astfel, dacă în cauză s-a reținut (...) tentativa, aplicarea legii mai favorabile în temeiul art. 14 C.pen., poate fi determinată nu doar de modificarea limitelor de pedeapsă din norma de incriminare, ci și de modificarea tratamentului sancționator prevăzut pentru (...) tentativă.”

C. Barbu, *Aplicarea legii penale în timp și spațiu*, Editura Științifică, București, 1972, p. 242-243 – „S-a stabilit în mod just, că aplicarea art. 14 alin. 1 se va face avându-se în vedere maximumul sancțiunii în încadrarea juridică care a fost reținută, precum și toate dispozițiile corespunzătoare din noua lege. Dacă inculpatul a fost condamnat, de exemplu, pentru **tentativă** sau complicitate, se va compara pedeapsa aplicată cu pedeapsa din textele corespunzătoare din noul cod pentru aceleași activități infracționale, iar nu cu pedeapsa din textul care prevede infracțiunea de bază. În cazul în care s-au reținut cauze de modificare a pedepsei (circumstanțe atenuante, starea de provocare, concursul de infracțiuni, recidiva etc.) ne vom raporta similar la cele din legea nouă.”

³ Tribunalul județean Galați, sentința penală nr. 13/1969, Revista Română de Drept nr. 3/1969, p. 172 – „În vederea aplicării art. 14 din noul cod penal – privind reducerea pedepselor definitive – stabilirea legii penale mai favorabile se face avându-se în vedere, în cele două legi succesive, maximumul sancțiunii pentru fapta săvârșită în încadrarea juridică în care a fost reținută (**în condiții de tentativă**, complicitate, scuze legale etc.), iar nu maximumul sancțiunii pentru infracțiunea de bază.

Tribunalul Suprem, decizia penală nr. 5351 din 24 septembrie 1970, Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1970, Editura Științifică, București, 1971, p. 280-282.

Textul reproduce dispoziția cuprinsă de art.144 din Codul penal din 1969, cu o singură diferență, nemaifiind menționat autorul, ca urmare a modificării viziunii legiuitorului în materie de participație.

De asemenea, art.187 din noul Cod penal precizează că *prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei*, dispoziția având corespondent în art. 144¹ din Codul penal din 1969.

3. Caracterizarea tentativei. Natură juridică

3.1. Formă a infracțiunii

În doctrină tentativa este caracterizată drept o incriminare a faptei atipice (faptă pregătită ori faptă tentată), formă imperfectă a faptei, o infracțiune derivată, o formă a infracțiunii. Săvârșirea unei fapte concrete care corespunde trăsăturilor faptei tipice, adică formei perfecte a faptei, va constitui infracțiunea tip (infracțiune faptă perfectă, faptă consumată); săvârșirea unei fapte concrete care corespunde trăsăturilor unei fapte neconsumate va constitui o infracțiune derivată (infracțiune faptă imperfectă; faptă pregătită sau încercată)⁴ . Tentativa este ea însăși o infracțiune de sine stătătoare, diferită de infracțiunea consumată⁵.

În același sens sunt și dispozițiile art.174 din noul Cod penal care, definind săvârșirea unei infracțiuni, include și săvârșirea oricăreia dintre faptele incriminate ca tentativă.

3.2. Causă legală de modificare a pedepsei

În ceea ce privește sancționarea tentativei, noul Cod penal prevede în art.33 alin.1 teza I că *tentativa se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea consumată ale cărei limite se reduc la jumătate*, regula fiind sancționarea tentativei prin diversificare de pedeapsă. În considerarea acestui sistem special de sancționare, tentativa este caracterizată drept o cauză specială de diferențiere a pedepsei.

⁴ G. Antoniu, Tentativa (doctrină, jurisprudență, drept comparat), Editura Societății Tempus, București, 1995, pag.41 – 42.

⁵ V.Manzini, Trattato di diritto penale italiano, volume secondo, Torino, 1933, p. 366 apud G.Antoniu, op. cit., p. 42

Cu privire la individualizarea pedepsei, tentativa produce efectul micșorării limitelor de pedeapsă, fiind, din această perspectivă, o stare de atenuare a pedepsei.

Prin urmare, în ansamblu, tentativa este o cauză legală generală de modificare a pedepsei.

4. Aplicarea art. 6 din Codul penal în cazul tentativei

Așa cum s-a precizat, prin dispozițiile art.6 din noul Cod penal s-a garantat respectarea principiului legalității, înlăturându-se partea din pedeapsă care depășește maximul aplicabil sub legea nouă, fără a face o nouă individualizare judiciară a pedepsei, ci o individualizare legală.

Or, individualizarea legală propriu-zisă a pedepsei este în mod firesc limitată la stabilirea naturii și limitelor pedepselor și a măsurii în care acestea pot fi modificate sub influența stărilor de agravare sau atenuare⁶.

Prin urmare, tentativa fiind o formă a infracțiunii, cât și o cauză legală de modificare a pedepsei, efectele sale asupra pedepsei trebuie avute în vedere la stabilirea dispozițiilor legii penale mai favorabile.

De altfel, conform jurisprudenței anterioare⁷, în stabilirea legii mai favorabile privind reducerea pedepselor definitive „comparația, în cazul tentativei, nu se face între pedepsele înscrise pentru forma consumată, ci pentru tentativă, care este o formă a infracțiunii deosebită de cea consumată”.

De asemenea, trecerea în revistă a opiniilor doctrinare anterior citate⁸ relevă referirea constantă la tentativă atunci când se identifică dispozițiile legale care trebuie avute în vedere la stabilirea legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive, respectiv acele dispoziții care influențează limitele legale ale pedepsei. Așadar, valorificarea tratamentului sancționator al tentativei în identificarea maximului special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită reprezintă o soluție de tradiție, unanim acceptată.

⁶ C.Bulai, Drept penal român, Partea generală, vol.I, Editura Șansa S.R.L., București, 1992, pag.52

⁷ Tribunalul Suprem, decizia nr.5351 din 24 septembrie 1970, în Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1970, pag.280-281 și Tribunalul județean Galați, sentința penală nr.13 din 8 ianuarie 1969 – R.R.D. nr.3/1969, pag.172.

⁸ a se vedea pct. 1, nota de subsol nr. 2

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Pentru aceste motive,

În temeiul art.475 - 477 din Codul de procedură penală,

Vă solicităm

Pronunțarea unei decizii prin care chestiunea de drept supusă dezlegării să primească următoarea rezolvare :

*„În aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei potrivit art.6 alin.1 din Codul penal, în cazul tentativei, limita maximă a pedepsei ce trebuie avută în vedere este **maximul prevăzut de lege pentru forma tentată** (maximul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, redus sau înlocuit conform dispozițiilor privind tratamentul sancționator al tentativei)”.*

PROCUROR GENERAL,

TIBERIU- MIHAIL NIȚU